

сюлманки или християнки, данъците са намалени на 6 акчета годишно (Стојановски 1974: 45).

През 1530 г. султан Сюлейман Великолепни издава “Закон циганите във вилаета Румели” („Кануннаме-и Киптиян е вилает-и Румили”), чиито основна цел е пълното събиране на данъците, вкл. и от циганите чергари. В този закон за първи път законодателно са разделени уседналите от чергаруващите цигани. Узаконен е специфичният статут на двете групи и в същото време са облекчени в законодателна форма опитите на Османската империя да накара циганите да уседнат. Потвърждава се особеното административно-юридическо положение и известни права на данъчно самоуправление на влизащите в т. нар. “Цигански санджак” („Лива-и Киптиян”)*.

Законодателната система на Османската империя все повече урегулира данъчните си взаимоотношения с етноса. Във фермана от 1656 г. за събиране на данъка джизие (поголовен данък) от циганите мюсюлмани в Румелия се посочва, че работи данъчна канцелария на циганите по места. Имат надзорник, който отговаря за събирането на данъка във вилаета. Циганската общност се третира като свободно население, но не ѝ се позволява да се противопоставя или да отказва плащането. „Ако се вземат акчета, да настояват да се вземат пълноценни акчета и да не се приемат изтрити, фалшиви или счупени монети” (ТИБИ 2001: 251-252). „Данъкът, наречен харач, който турците вземат от тях е голям. Мъжете плащат седем имперски дуката на глава, момчетата пет дуката, а жените са освободени от данък. Разписката, която получават при плащането на данъка, пазят най-грижливо, като я окачват в къщата си съгласно българския обичай. По такъв начин те дават възможност да се вижда техният произход” (Немски и австрийски пътеписи 1986: 302 – Кемпелен, 1740 г.).

Номадстващите цигани плащат годишния си данък на чери-башията и тогава започват активния чергарски сезон. Това става през пролетта, когато са напуснали зимните си квартири. Събирането му описва д-р Александър Паспати: „Празникът често завършва със сълзи и оплаквания в случай на точното вземане на данъчните тежести от чери-башията. Той се оправдава с началството, с данъците на държавата, които са виновни за такъв грабеж. Но накрая всички се разотиват, следвайки поговорката, че срещу слънце не се пикае” (Цит. по Марушиакова, Попов 2007: 65).

* Под “санджак” в този случай се разбира определена категория от циганското население, заангажирана с мощни дейности в услуга на армията